

Podpora studentů se SP na PedF UK

Support for students with special needs at the Faculty of Education, Charles University

Anna Kucharská¹, PedF UK, Praha

Kristýna Janyšková², PedF UK, Praha

Abstrakt

Univerzita Karlova již dlouhodobě podporuje vstup studentů se specifickými potřebami na její fakulty. Uchazečům i studentům se specifickými potřebami poskytuje podporu nebo úpravy studia a prostředí, jejichž cílem je vytvořit podmínky pro maximální využití jejich potenciálu v akademickém životě. Příspěvek představuje systém podpory studentů se specifickými potřebami na Pedagogické fakultě, do něhož se zapojují odborní pracovníci Akademické poradny, dále kontaktní osoba fakulty, kontaktní osoby kateder a v neposlední řadě také samotní vyučující. Příspěvek shrnuje nabízené služby a úpravy, které mohou čerpat jak studenti, tak i pedagogové, kteří vyučují studenta se specifickými potřebami. Informuje i o výsledcích evaluačního šetření, které bylo provedeno mezi studenty se specifickými potřebami a kontaktními pracovníky na katedrách.

Klíčová slova

studenti se specifickými potřebami, vysoká škola, podpora

Abstract

Charles University has a long tradition in supporting the students with special needs. In this spirit, Charles University provides applicants and students with special needs with support or adjustments of their studies and environment with the aim to create conditions for the maximum use of their potential in academic life. The paper presents a sophisticated system of support for students with special needs at the Faculty of Education, which involves experts from the Academic Counselling Centre, which was specially established for this purpose, the contact person of the faculty, contact persons of the departments and last, but not least the teachers. The paper also summarizes the services, education, aids and adjustments that can be used free of charge by both students and teachers who teach students with special needs.

Keywords

students with special needs, university, support

1 Úvod

Pedagogická fakulta Univerzity Karlovy se dlouhodobě zabývá podporou a uplatňováním servisních opatření ve prospěch **studentů se specifickými potřebami** (dále jen studentů se SP). Každoročně také provádí **evaluační šetření mezi studenty se SP³**, která pomáhají postihnout aktuální stav podpory studentů se SP i případné obtíže s poskytováním podpůrných prvků pro studium na vysoké škole. Evaluační šetření, uskutečněné začátkem roku 2021, si kromě jiného kladlo za cíl zjistit, jak studenti se SP, ale také

¹ doc. PhDr. PaedDr. Anna Kucharská, Ph.D.: anna.kucharska@pedf.cuni.cz

² Mgr. Kristýna Janyšková, Ph.D.: kristyna.janyškova@pedf.cuni.cz

³ Univerzita Karlova využívá termín „studenti se speciálními potřebami“, nicméně pro potřeby tohoto příspěvku budeme ve shodě s terminologií MŠMT užívat termín „studenti se specifickými potřebami“.

tzv. kontaktní osoby na katedrách, vnímají činnost Akademické poradny Pedagogické fakulty, která funguje v nových podmínkách od roku 2019 prostřednictvím projektu ESF⁴.

2 Studenti se specifickými potřebami na vysokých školách

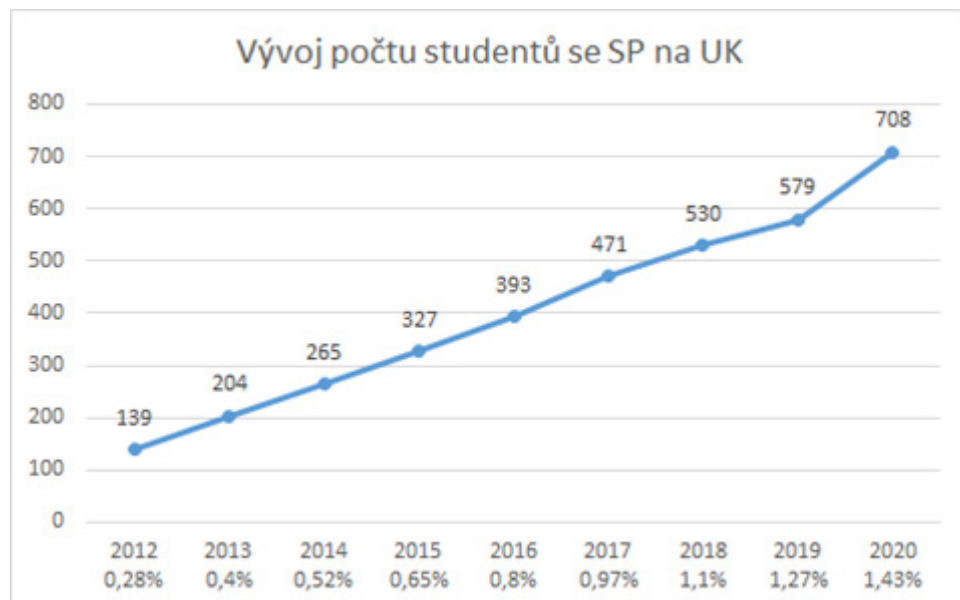
Právo na vzdělání mají podle platných legislativních dokumentů všechny osoby, včetně osob se zdravotním postižením či znevýhodněním. Vysoké školy mají povinnost uzpůsobovat podmínky pro přijímací řízení i pro studium u studentů se SP. Ministerstvo školství podporuje **specifické přístupy a servisní opatření** prostřednictvím **navýšeného příspěvku na studenta se SP** (*Pravidla pro poskytování příspěvku a dotací veřejným vysokým školám MŠMT, příloha 3*)⁵.

Za studenta se SP je pokládán student, který vzhledem **k vrozené nebo získané povaze svého zdravotního stavu vyžaduje modifikaci studijních podmínek a kontrol studia, odstranění fyzických překážek, případně jiné úpravy prostor za účelem úspěšného průběhu studia**. Mezi studenty a uchazeče se SP řadíme studenty **se zrakovým postižením** (kategorie A), **se sluchovým postižením** (kategorie B), **s tělesným a pohybovým postižením** (kategorie C), **se specifickými poruchami učení** (kategorie D), **s poruchou autistického spektra** (kategorie E), **s kombinovaným postižením a studenty s jinými obtížemi** (s duševními poruchami, s narušenými komunikačními schopnostmi, s chronickými a somatickými onemocněními, kategorie F) (MŠMT, příloha 3, opatření rektora č. 23/2017).

2.1 Studenti se specifickými potřebami na Univerzitě Karlově

Na Univerzitě Karlově existuje delší dobu **pracovní skupina** odborníků, kteří se podílejí na nastavování pravidel pro poskytování služeb ve prospěch studentů se SP i na jejich hodnocení. Z titulu tohoto orgánu byla formulována základní **pravidla podpory studentů se SP**, která se následně promítla i do *Opatření rektora 23/2017*, což je legislativní opora pro tuto činnost.

Podíváme-li se v grafu 1 na počty evidovaných studentů se SP, je zřejmé, že se v průběhu času **zvyšuje počet studentů, kteří nacházejí podporu při studiu**. Zatímco v roce 2012 činil poměr evidovaných studentů pouze 0,28 % z celkového počtu studentů, v roce 2020 je to již 1,43 % studentů. Univerzita Karlova patří k vysokým školám, které se pohybují nad celostátním průměrem v počtu studentů se SP, kdy v roce

2020 byl průměr studentů se SP ve výši 1,1 % celkové vysokoškolské populace v ČR (Peňáz, 2021).

Graf 1. Vývoj počtu studentů se SP na UK (v letech a procentuálních podílech).

Zdroj: Centrum Carolina, UK.

Ústředním orgánem podpory studentů se SP je na UK **Centrum Carolina**. Kromě toho, že koordinuje celý systém služeb, některé z nich i přímo poskytuje. Přitom jsou rozlišovány tzv. **centralizované služby**, což jsou služby, které poskytují pracoviště rektorátu nebo jiná univerzitní pracoviště pro všechny studenty

⁴ ESF pro VŠ II na UK, CZ.02.2.69/0.0/0.0/18_056/0013322

⁵ Dostupné z: <https://www.msmt.cz/vzdelavani/vysoke-skolstvi/pravidla-pro-poskytovani-prispevku-a-dotaci-verejnym-vysokym-2>

se SP, bez příslušnosti k fakultě, kde studují a **decentralizované služby**. To jsou služby jednotlivých fakult pro své studenty.

K centralizovaným službám patří např. **funkční diagnostika** (postup nutný pro evidenci studentů se SP) a **další služby**: digitalizace textů, studijní asistence a nácvik studijních strategií, tlumočnické, přepisovatelské a zapisovatelské služby. Fakulty se v největší míře starají o podporu uchazečů/studentů se SP v přijímacím řízení i při studiu (decentralizované služby).

Univerzita má vyčleněné pracovníky, kteří poskytují metodickou podporu studentům se SP dle příslušných kategorií, tyto pracovníci komunikují jak s dotčenými studenty, tak s pověřeným pracovníkem fakulty. Centrum Carolina podporuje také poradenské služby a je v kontaktu s jednotlivými **vysokoškolskými poradnami**, které jsou zřízeny na pěti fakultách univerzity. **Akademická poradna PedF**, kterou v tomto příspěvku představujeme, je jednou z nich.

Aby mohl student se SP využívat systému podpory, musí být **oficiálně registrován prostřednictvím SIMS** (*Sdružené informace matrik studentů*, MŠMT). Kromě dokladu, který musí student předložit, a podpisu informovaného souhlasu, musí být provedena funkční diagnostika. Je to diagnostický rozhovor – zhruba hodinový – se studentem. V rámci něj jsou zjišťovány studentovy zkušenosti se vzděláváním, s modifikacemi a úpravami na nižších stupních studia (nebo na jiné vysoké škole, v jiném studijním programu), identifikovány oblasti, v nichž bude třeba vhodně nastavit modifikace. Pověřený pracovník poradny předpovídá a odhaluje možné obtíže vyplývající ze studentova zdravotního stavu. Posudek funkční diagnostiky se stává po jeho podpisu a udělení studentova souhlasu s jeho evidencí prostředkem zařazení mezi studenty se SP.

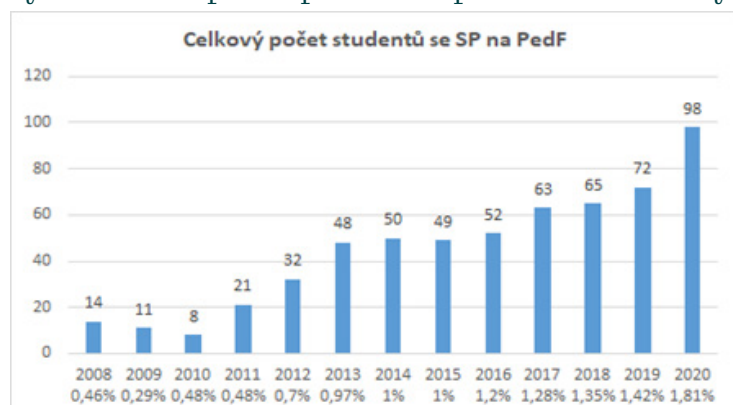
2.2 Studenti se specifickými potřebami na Pedagogické fakultě UK

Pedagogická fakulta má tradici v podpoře ohrožených skupin studentů. Již koncem 80. let byla formována Akademická poradna při katedře pedagogické a školní psychologie, v 90. letech vznikla poradna pro studenty s handicapem při katedře speciální pedagogiky.

Z výročních zpráv Pedagogické fakulty jsou převzaty údaje o **počtu evidovaných studentů se SP** od roku 2008, kdy poměr činil pouze 0,48 % studentů se SP z celkového počtu studentů. Z grafu 2 je zřejmé, že se počty stále zvyšují. V roce 2020 to již bylo 1,81 % z celkového počtu studentů. Pedagogická fakulta je na univerzitě mezi fakultami s největším počtem studentů se SP. Relativně i absolutně převyšuje i celostátní průměr (jak bylo uvedeno výše, průměr v ČR je 1,1 % studentů se SP v roce 2020).

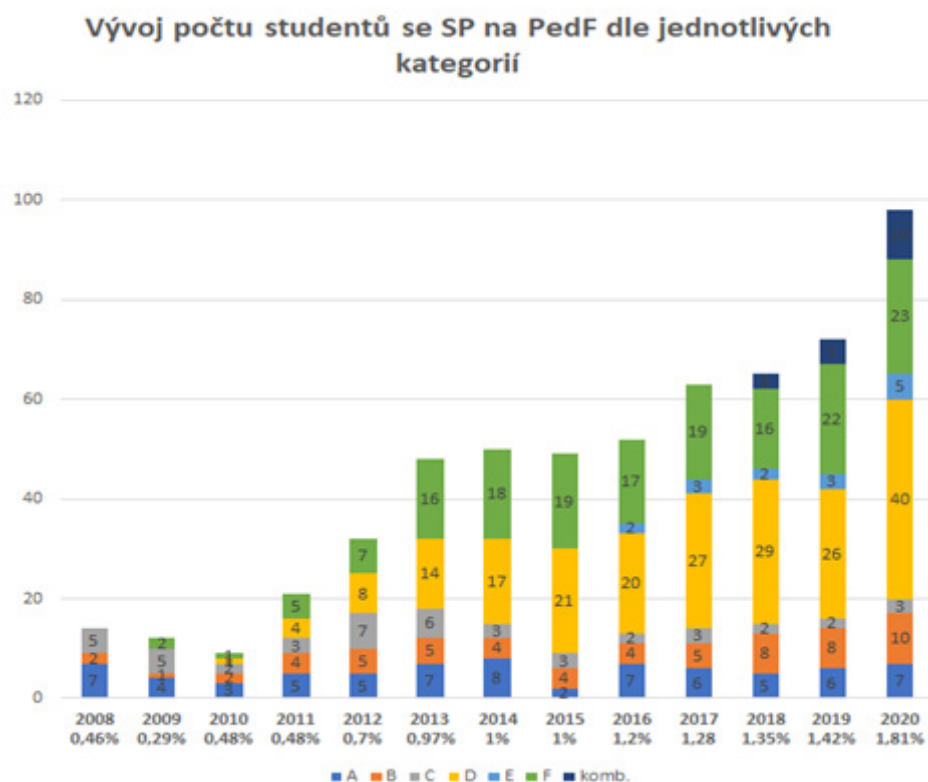
Zvyšování počtu studentů v jednotlivých kategoriích specifických potřeb dle metodiky MŠMT není srovnatelné (graf 3). Zatímco počty studentů se smyslovým a pohybovým postižením (kategorie A, B, C) se dlouhodobě pohybují v podobné míře, nejvíce se zvyšují počty studentů se specifickými poruchami učení (kategorie D) a dalšími obtížemi (kategorie F). Je to pochopitelné, neboť všeobecně v populaci je více jedinců s poruchami učení (dle údajů z MŠMT 8-9 %) a psychickými problémy nebo zdravotním omezením, než jedinců se smyslovým a pohybovým postižením. Kategorie E, tedy studenti s poruchami autistického spektra, která byla vyčleněna až v roce 2016 z kategorie jiných obtíží, doznává zvyšování počtu též.

Přes tato zvyšující se čísla je potřeba také ale zmínit to, že studentů se SP by mělo být mnohem více, vycházíme-li z pravděpodobného počtu studentů daných obtížemi v běžné populaci. Tito studenti jistě na fa-

kultě jsou, jen studují zatím „v utajení“ (Kucharská, Špačková, & Sotáková, H., 2021).

Graf 2. Přehled absolutních i relativních počtů studentů se SP na PedF UK.

Zdroj: Výroční zprávy PedF UK.

Graf 3. Vývoj počtu studentů se speciálními potřebami v jednotlivých kategoriích.

Zdroj: Výroční zprávy PedF UK.

Hlavní koordinátorkou systému podpory studentů se SP je tzv. **kontaktní osoba fakulty**, kterou jmenuje děkan po projednání s prorektorkou pro studium. Pomáhá chránit a uplatňovat oprávněné zájmy studentů se SP, pomáhá řešit obtíže vzniklé během studia a v případech závažných problémů je to právě ona, kdo problém řeší. Řídí také činnosti **referentky pro studenty se SP**. Ta řeší se studenty obtíže vyplývající z jejich zdravotního stavu, obtíže při studiu a zavádění modifikací při atestacích a při studiu. V případě potřeby facilite komunikaci studenta se SP s dalšími osobami na fakultě (s vyučujícími, s kontaktními osobami/vedoucími kateder, s kontaktní osobou fakulty a zejména zpočátku s odborníkem, který studentovi vystaví posudek funkční diagnostiky). Ve spolupráci se studentem navrhuje vhodné služby (např. efektivní učení) a opatření, jichž může student využívat. Dále studentům pomáhá v orientaci ve **Studijním informačním systému** (SIS), při orientaci v budovách fakulty a jakýchkoli jiných obtížích studijního i osobního charakteru.

Každý student spadá v oblasti řešení studijních povinností ještě pod jednu **studijní referentku**, která spravuje studentovu běžnou studijní agendu (např. zápisy do studia, postup do vyššího úseku studia, veškeré žádosti atp.). Ta úzce spolupracuje s referentkou pro studenty se SP, která spravuje studentovu agendu speciálních potřeb. Formální dokumenty jsou odděleny, referentka pro studenty se SP má vlastní evidenci, která je realizována dle zásad GDPR a Zákona o ochraně osobních dat.

Od roku 2019 funguje prostřednictvím projektu ESF sdružená **Akademická poradna PedF UK**, jejíž činnost vychází z dřívějších zkušeností poraden na katedře psychologie a speciální pedagogiky, jak bylo uvedeno výše. Novinkou však je, že jsou poradci smluvně vázáni právě na poskytování poradenských služeb – a to nejenom studentům se SP, ale i všem dalšími potřebným studentům i ohroženým skupinám studentů (např. studentům se sníženým socio-ekonomickým statusem, v tíživé životní situaci, studentům-rodičům a dalším).

Pracovníci poskytují **psychologické a speciálně pedagogické poradenství**, novou aktivitou je **logopedie**. Služby jsou určeny pro všechny studenty i pracovníky univerzity. Studentům jsou dále určeny **volitelné předměty** (např. studijní strategie, jóga pro studenty se zdravotním znevýhodněním), prostřednictvím kterých může docházet k dalšímu rozvoji osobnosti studenta i jeho kompenzačních a rehabilitačních možností. Vyvíjeny jsou i **aktivity pro vyučující** z celé univerzity (vzdělávací programy, mediace mezi studentem a vyučujícím, osobní problémy vyučujících, metodické vedení a supervise).

Pro oblast specifických potřeb v kategoriích A-F vyčlenila fakulta odborníky (tzv. diagnostiky) z řad zástupců katedry psychologie a speciální pedagogiky, kteří mají v daných kategoriích mnohaleté odborné znalosti. Tito odborníci po vzájemné dohodě vyhotoví studentovi **posudek funkční diagnostiky**, který ho následně opravňuje k využívání přiznaných modifikací.

Kontaktní pracovník pro studenty se SP je vyčleněn také **v knihovně**. Jeho agendou je poskytování rad, podpory, vyhledávání publikací, kopírování, zajišťování literatury v elektronické verzi či ve verzi pro studenty se SP, zejména se zrakovým postižením.

Oddělení pro zahraniční vztahy poskytuje studentům služby týkající se zahraničních aktivit, do nichž je PedF UK zapojena. Organizuje jejich vyslání k různým studijním pobytům v zahraničí, přijímá studenty ze zahraničních vysokých škol, zabezpečuje pobyt zahraničních studentů se SP studujících na PedF.

Oddělení pro vědeckou činnost, kam spadají studenti doktorského studia, úzce spolupracuje s referentkou pro studenty se SP a odborníky Akademické poradny, neboť také studenti-doktorandi čerpají podporných služeb při svém studiu na PedF.

Na každé katedře je jako kontaktní **pracovník pro studenty se SP** vyčleněna jedna osoba, která je proškolená pro práci se studenty se SP a zároveň velmi dobře zná poměry na dané katedře. Může tak studentům pomoci identifikovat možné **rizikové oblasti ve studiu**. Při zavádění modifikací je pro některé studenty vyčerpávající kontaktovat každého jednotlivého vyučujícího a probírat s ním své nároky na modifikaci výuky. V takovém případě mohou o pomoc požádat právě kontaktní osobu katedry, která jim pomůže **navázat se všemi vyučujícími katedry kontakt** nebo přímo za studenta tuto úlohu převzme a vybraným vyučujícím poskytne o studentových modifikacích informace (samozřejmě s předchozím souhlasem studenta).

Další tradicí, na kterou je možné upozornit, je poskytování kolegiální podpory mezi studenty. V roce 2011 a 2012 byl realizován celouniverzitní projekt *Studenti radí studentům*, prostřednictvím kterého se nastavil systém tzv. **tutorských služeb**. Jednalo se o kolegiální podporu, kdy se studenti vyšších ročníků, pod vedením studijních proděkanek, scházeli se studenty nižších ročníků a řešili s nimi vzniklé potíže. Velmi důležitou úlohu měli při zahájení studia, kdy nově nastupujícím studentům pomáhali s orientací ve vysokoškolském studiu. Aktivita přinesla také každoroční vydávání příručky *PedInfo* pro studenty prvních ročníků. Obě aktivity se osvědčily a jsou realizovány dodnes, již jako součást podporných služeb fakulty.

Ukázalo se, že je potřeba ze studentských tutorů vyčlenit skupinu, která bude k dispozici studentům se specifickými potřebami, ta je tvořena studenty psychologie a speciální pedagogiky, kteří poskytují podporu různého rázu (např. zápis do předmětů, kontrolu studijního plánu, seznámení s chodem fakulty), přičemž těžiště této podpory tkví v jejím neformálním charakteru.

3 Metoda

Pedagogická fakulta přistupuje k podpoře studentů se SP velmi zodpovědně a neustále usiluje o zlepšování poskytovaných služeb. Za tímto účelem realizuje již pravidelně každoroční hodnocení služeb, které vyplňují jak pracovníci fakulty, tak zejména samotní studenti se SP. Hodnocení v roce 2021 mělo širší charakter, zaměřovali jsme se jednak na mapování distanční výuky u studentů se SP (Kucharská, Janyšková, v recenzním řízení) **a na informovanost a percepce zajištění problematiky podpory studentů se SP na fakultě a na poskytování poradenských služeb skrze nově organizovanou Akademickou poradnu PedF UK**. Druhá část našeho šetření (označeno tučně) je představena v našem příspěvku.

Dotazníkového šetření, které bylo distribuováno prostřednictvím Google Forms na začátku kalendářního roku, se zúčastnilo:

- 29 studentů se SP (21 žen a 7 mužů, 1 respondent se odpovědi v otázce pohlaví zdržel), osloveni byli všichni registrovaní studenti se specifickými potřebami. Průzkum byl realizován anonymně v souladu s GDPR a Zákonem o ochraně osobních údajů. Přehled studentů dle specifických potřeb je uveden v tabulce 1.

- 24 pracovníků PedF – 21 kontaktních osob kateder, kontaktní osoba fakulty a 2 referentky pracující se studenty se speciálními potřebami.

V našem příspěvku představíme výsledky, týkající se odpovědí studentů i vyučujících.

Tabulka 1. Přehled studentů se SP						
Kategorie dle metodiky MŠMT	A	B	C	D	E	F
Počet respondentů celkem (mužů / žen)	1 (1 / 0)	5 (1 / 3)	2 (1 / 1)	10 (1 / 9)	0	11 (3 / 8)
Evidovaní studenti celkem	7	12	8	38	4	27

4 Výsledky šetření

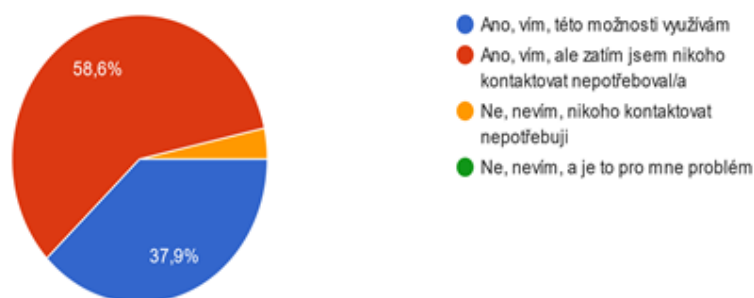
4.1 Povědomí studentů o systému podpory na UK/PedF a využívání tohoto systému

Každoročně oslovujeme studenty se SP při vstupu na fakultu, jednak písemnou komunikací, jednak na tzv. předstudijním soustředění. Poskytujeme jim základní informace, koho mohou kontaktovat, budou-li potřebovat nějakou pomoc ve studijních záležitostech. Proto nás zajímalo, **jak se ve službách orientují a zda vědí, na koho se mohou obracet**. Transparentnost a přehlednost našich služeb je velmi důležitá a snažíme se, aby měli studenti co nejsnazší a nejintuitivnější přístup k informacím a službám, které aktuálně potřebují.

Jak je zřejmé z grafu 4, skoro dvě pětiny se v systému orientují a služby využívají. Více než polovina respondentů sice systém podpory zná, ale zatím nepotřebuje žádné služby, což je poměrně překvapující. Je ale možné, že do této odpovědi studenti se SP nezahrnuli čerpání podpůrných opatření přímo ve výuce, ale vyslovovali se spíše k personální podpoře mimo katedru. Malá část studentů přiznala, že se neorientu-

Víte, na koho se obrátit v případě, že budete při studiu potřebovat poradit nebo pomoci?

29 odpovědí

je, ale také nikoho zatím kontaktovat nepotřebovala.

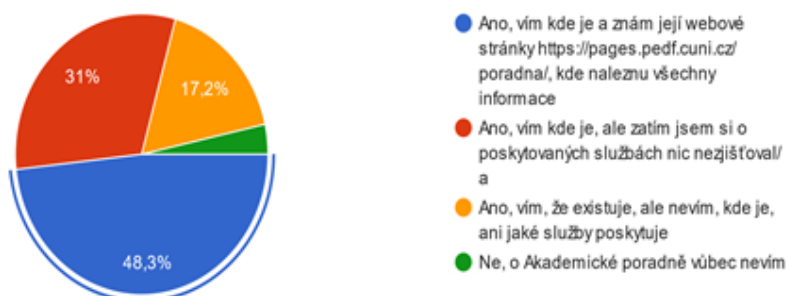
Graf 4. Orientace v nabízených službách.

Dále nás zajímalo **povědomí o Akademické poradně**. Sdružení spíše dvou neformálních poradenských služeb do jedné oficiálně vedené poradny bylo jedním z východisek zkvalitnění služeb.

Odpovědi nám říkají (viz graf 5), že studenti poradnu znají (téměř polovina), přitom další třetina o poradně ví, avšak zatím si nezjišťovala nabídku jejích služeb. Pětina přiznává malou či žádnou obezná-

Víte, že má naše fakulta Akademickou poradnu? Víte, kde ji najdete a jaké služby poskytuje?

29 odpovědí

menost s činnostmi poradny.

Graf 5. Percepce Akademické poradny.

Jednou z důležitých služeb Akademické poradny je **kabinet pomůcek**, který nabízí bezplatné zapůjčení elektroniky a dalších kompenzačních pomůcek. Jedna z otázek dotazníku cílila i na tuto službu.

Téměř polovina účastníků šetření vypověděla, že o této možnosti ví, ale nevyužívá ji, 17 % respondentů pak o této možnosti ví a využívá ji. Zajímavá je odpověď téměř 14 % účastníků, kteří o této možnosti vědí,

Tabulka 2. Využívání kabinetu pomůcek.		
Výpovědi studentů:	Počet studentů	%
Ano, o této možnosti vím a využívám ji.	5	17,2
Ano, o této možnosti vím, ale žádnou takovou pomůcku bych nevyužil/a.	13	44,8
Ano, o této možnosti vím, ale nevím, zda je nabídka určena i pro mne.	4	13,8

ale nejsou si jisti, zda je určena také pro ně.

V další otázce jsme se studentů se SP dotazovali, jakým způsobem se jim daří **překonávat obtíže vyplývající z jejich specifických potřeb**. Celkem 16 z nich se daří překonávat obtíže prostřednictvím komunikace s vyučujícími. 14 respondentů se pak snaží obtíže řešit vlastními kompenzačními mechanismy. Dále studenti vypovídají, že své obtíže řeší ve spolupráci s pracovníky Akademické poradny, kontakt-

Tabulka 3. Řešení obtíží vyplývajících ze specifických potřeb.	
Výpovědi studentů:	Počet studentů
Student svou situaci řešil (s vyučujícím/kontaktní osobou katedry), avšak toto jednání nepřineslo výsledek.	3
<i>Jeden z nich k tomu dále uvedl: „Bylo by dobré, aby jednotlivé katedry, byly domluvené i s externisty, které zaměstnávají, na podpoře studentů se speciálními potřebami. Protože například u medicínských předmětů náročných na terminologii, které vyučují externisté, by se určitá podpora hodila. Bohužel zde záleží na každém individuálně a jak jsem se dozvěděla, tak "v této těžké době si proti sobě nechceme nikoho poštvat a rozhněvat" a „jsme rádi, že u nás pan doktor vůbec učí, je těžké sem někoho sehnat". Také by bylo dobré poučit pedagogy o tom, jak přistupovat k osobám se SP. Na moji žádost o poskytnutí prezentací nebo jiné opory pro přednášky, kdy jsem vše doložila funkční diagnostikou a pedagogickými doporučeními, jsem dostala odpověď: „Vzhledem k povaze učiva doporučujeme účast na přednáškách, kde bude vše podrobně vysvětleno." Tato odpověď mi přijde velmi urážlivá, protože naznačuje, že chci získat prezentace, abych nemusela chodit na přednášky.“ (kat. D)</i>	
Student přiznává, že své obtíže neřešil s dostatečným předstihem.	2
Student žádné obtíže vyplývající z jejich speciálních potřeb nevnímá.	4
Student hledal podporu také mimo fakultu – např. v podobě psychologické podpory (kat. F) či canisterapie (kat. F).	2

ními osobami na katedře/fakultě, což je standardní forma řešení.

4.2 Hodnocení služeb vyučujícími

V první otázce jsme se zabývali, zda se **studenti se SP na kontaktní osoby kateder obracejí**. Kontaktní osoba, i když to není speciální pedagog nebo psycholog, prošla zaškolením v problematice a je připravena řešit problémy studentů se SP ve studiu.

Z výsledků vyplývá, že 62 % vyučujících různých kateder uvádí v různé míře spolupráci se studenty se SP (odpověď ano, spíše ano). Jedna pětina vyučujících má zkušenost, že studenti se SP jsou schopni si v rámci statutu studenta se SP vyřešit potřebné sami. K tomu podle nich přispívá celková obeznámenost s problematikou na katedře. Zbývající odpovědi vyučujících (17 %) je možné interpretovat jako zatím nepřiliš funkčně nastavenou spolupráci – tito vyučující o svých studentech se SP zatím neví, protože se na

Obracejí se na Vás studenti Vaší katedry? Jste v těsném kontaktu?

24 odpovědí

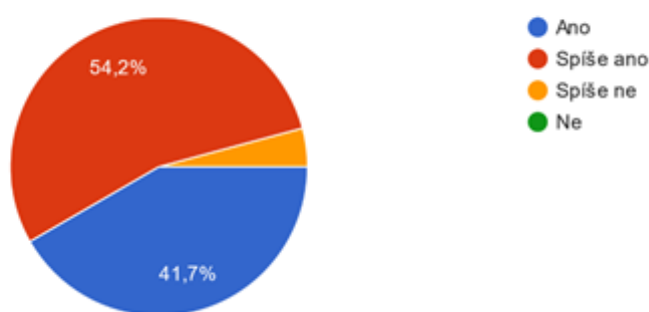
ně studenti se SP neobracejí.

Graf 6. Kontaktování katedrové kontaktní osoby studenty se SP .

Podobně jako u studentů, tak i kontaktních osob z kateder, jsme zjišťovali jejich **obeznámenost s činností Akademické poradny**. Většina z nich je obeznámena, jen malý počet vyučujících zatím neměl s porad-

Máte přehled o službách, které poskytuje Akademická poradna pro studenty UK?

24 odpovědí

nou žádnou zkušenost a nic o její nabídce neví.

Graf 7. Povědomí vyučujících o Akademické poradně.

5 Diskuse

Šetření poukázalo na **relativně dobrou informovanost studentů**. Studenti vědí, na koho se obracet a s přístupem k informacím nemají problém. Příkládáme to zejména snaze o co nejlepší viditelnost, na které dlouhodobě pracujeme (informační panely na fakultě, webové stránky pro studenty se SP). Překvapivé je, že více než **polovina studentů se SP** uvádí, že **nepotřebuje žádnou podporu při studiu**.

Dále se ukázalo, že **ne všichni studenti jsou vybaveni dostatečnými a zejména správnými infor-**

macemi. Ačkoli se jednalo o ojedinělé odpovědi, přesto několik studentů ještě do systému podpory na fakultě neproniklo anebo neví, zda jsou všechny služby Akademické poradny určené i jim. Někteří nevěděli, kdo je kontaktní osobou jejich funkční diagnostiky či na koho se v případě potřeby mohou obracet.

Pro větší obeznámenost a spolupráci jsme nově zřídili **on-line konzultace ve stanoveném čase**, lze se ale i přizpůsobit studentovu přání. Pravidelně informujeme **prostřednictvím e-mailu** o službách pro studenty se SP, o novinkách a zajímavých akcích.

Jako možný efektivní nástroj pro zvýšení informovanosti studentů se SP, jak ukázalo naše šetření, může být vytvoření **brožury pro studenty se SP (SpecInfo)**, kde naleznou přehledné informace od procesu tvorby posudku funkční diagnostiky, přes komunikaci s kontaktní osobou katedry až po možné modifikace a zajímavé aktivity pro studenty se SP. Noví studenti se SP od roku 2021/22 nastupují na fakultu s již vytvořenou brožurou *SpecInfo*.

Z našich poznatků vyplývá, že cílit při propagaci služeb Akademické poradny pouze na studenty se SP není dostatečné. Zaměřujeme se i **na nerozpoznané studenty**, kteří mezi studenty se SP spadají, avšak z různých důvodů se mezi ně prozatím nezaregistrovali – čili **cílit na všechny studenty**. Zejména jde o propagaci **psychologických služeb**, které Akademická poradna zdarma poskytuje, a které jsou důležité z hlediska „covidové“ zkušenosti s dopadem na psychiku studentů.

Z dotazníkového šetření dále vyplynulo, že je vhodné tzv. „**sítování**“, kdy se okolo studenta, který se nachází v tíživé situaci, vytvoří podpůrná síť. Je tvořena úzkou spoluprací referentky pro studenty se SP, kontaktní osobou katedry a kontaktní osobou funkční diagnostiky. Je-li to možné, je velmi vhodné do procesu zapojit také vyučujícího a odborníka nácviku studijních strategií, pokud jej student využívá.

Za důležité vnímáme budování vlastních kompenzačních mechanismů studentů. Studenty vybavujeme zajímavou nabídkou doprovodných kurzů a aktivit, počínaje akademickým rokem 2020/2021 pro ně pořádáme každý semestr jeden vzdělávací kurz, který je zaměřený na **budování studijních strategií**. Našimi aktivitami se také snažíme přispět k vyšší duševní odolnosti studentů – v LS jsme pro ně připravili kurz *Jógy pro studenty se znevýhodněním*.

Posledním zjištěním, na které je potřeba ukázat, je naše **dobrá zkušenost s evaluačními dotazníky**. Každý rok přinesou nové podněty a jsou prostředkem pro **zvyšování kvality podpory studentů se SP i dalších ohrožených skupin studentů ve studiu**.

6 Závěr

Přestože výsledky ukazují na velmi dobrou součinnost všech podpůrných aparátů (referentky, kontaktních osob katedry/fakulty a pracovníků Akademické poradny) ve prospěch studentů se SP, považujeme za důležité tuto spolupráci nadále upevňovat a koordinovat s cílem co nejefektivnější podpory studentů se SP. Jako možný způsob upevňování této spolupráce může být zasílání informačního newsletteru, o nějž projevíli zájem i samotné kontaktní osoby. Jako potřebnou vnímáme také propagaci podpůrných služeb mezi všechny studenty fakulty – tedy i ty bez specifických potřeb, kteří jsou u nás registrováni. Mezi studujícími jsou jistě i studenti se specifickými potřebami, kteří podporu čerpat nechtějí anebo nepotřebují, ovšem také jsou mezi nimi zajisté zastoupeni studenti, kteří by podporu uvítali, ale není v jejich možnostech ji aktivně vyhledat. Takové studenty je třeba vyhledávat a oslovovat co nejadresněji – skrze e-mail, informační panely fakulty, studentské spolky. Za efektivní způsob zvyšování kvality poskytovaných služeb považujeme také členství UK v meziuniverzitních pracovních skupinách, které vytvářejí prostor pro sdílení příkladů dobré praxe.

Příspěvek byl zpracován v rámci projektu ESF pro VŠ II na UK, Registrační číslo: CZ.02.2.69/0.0/0.0/18_056/0013322.

Literatura

- Kucharská, A., Špačková, K., & Sotáková, H. (2021). Psychological and Educational Support for University Students with Special Needs. *Poster ID 6734. The 32th International Congress of Psychology*. Praha: 13. - 20. 7. 2021.
- Kucharská, A., & Janyšková, K. Studenti se specifickými potřebami v době distanční výuky na vysoké škole. *Sborník z konference Kvalita života 2021*. Univerzita v Prešově, Filozofická fakulta. V recenzním řízení. MŠMT (2021). *Pravidla pro poskytování příspěvku a dotací veřejným vysokým školám MŠMT*. Dostupné z <https://www.msmt.cz/vzdelavani/vysoke-skolstvi/pravidla-pro-poskytovani-prispevku-a-dotaci-verejnym-vysoke>

kym-2)

- MŠMT. SIMS. *Sdružené informace matrik studentů*. Dostupné z: <https://www.msmt.cz/vzdelavani/vysoke-skolstvi/sims-sdruzene-informace-matrik-studentu-1>
- MŠMT (1998). *Zákon č. 111/1998 Sb., o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách)*, ve znění účinném od 1. 4. 2021.
- Peňáz, P. (2021). *Statistiky AP3SP. Google Sheets* [online]. Středisko Teiresiás Masarykovy univerzity 17.1. 2014, poslední verze 1. 2. 2021 [cit. 12. 09. 2021]. Dostupné z <https://goo.gl/tq5MW3>.
- Univerzita Karlova (2017). *Opatření rektora 23/3017. Standardy podpory poskytované studentům a uchazečům o studium se speciálními potřebami na Univerzitě Karlově*. Dostupné z: <https://cuni.cz/UK-8144.html>
- Univerzita Karlova, Pedagogická fakulta (2021). *SpecInfo I. Nástup do studia – praktické informace pro studenty se speciálními potřebami*. Dostupné z: <https://pages.pedf.cuni.cz/poradna/>.

Informace o autorech

doc. PhDr. PaedDr. Anna Kucharská, Ph.D.

Telefon: + 420 775 243 893

Email: anna.kucharska@pedf.cuni.cz

URL: <https://pedf.cuni.cz/PEDF-1389.html>

Mgr. Kristýna Janyšková, Ph.D.

Telefon: + 420 723 569 587

Email: kristyna.janyskova@pedf.cuni.cz

URL: <https://pages.pedf.cuni.cz/poradna/specialne-pedagogicke-poradenstvi/kristyna-janyskova/>